

F O A I E

пентрѣ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 8.

Luni, 21. Februarie.

1844.

VINARСЪЛ-РАКІЪЛ

ди привіица історико-політико-медікѣ.

De Dr. Vasich.

(Drmare.)

Ка съ се факъ веніиѣл ракіѣлѣ маі веніиос, лѣкрѣ де тѣлте орі нециициаши невьгараеа де сеамѣ, маі адецеорі днѣ неконциициа ши вѣновата сете дѣпѣ къциг а фабрикациѣлор ши а вѣлѣзѣторіѣлор, каріи шиѣ фалсіфіка (пластографі) ди тѣлте феліѣри ачеаста дрѣчеаскъ вѣзѣрѣ.

Къ пропѣѣ, адекъ дѣн воіе хотѣрѣжѣт се фалсіфікѣ ракіѣл ди тоате зімеле прѣн свѣстанце іѣци днѣвѣтѣтоаре, ка съ фіе маі арѣзѣтор (таре) ла гѣстаре ши маі днѣвѣтѣтор. Свѣстанцеле, каре се днѣтревѣициѣ спре ачест скоп сѣлѣт: холотѣрѣи (вертѣ де маре) шѣперѣѣ, лѣзѣрочерешѣ (Laurosagarasus); окіѣ де чѣорѣѣ (pux vomica); фоарте дес ардеѣс саѣ шѣпарка (capsicum annuum); чѣимѣ фаѣа (datura stramonium), перѣна (lolum temulentum), ши днѣкъ къ о вѣрѣіанѣѣ, каре креѣце днѣтре грѣне ши се пѣмѣце латѣнеѣце агростема чѣтаго (ротѣнеѣце?), каре слѣжаѣце а фаче ракіѣл маі спѣтос (къ тѣрѣцеле).

Маі дес декѣт че гѣндѣм есте ракіѣл днѣтѣнат къ акрѣме де пѣчѣіосѣ, саѣ вѣтріѣл

ши ачеаста есте фалсіфікациѣ чеа маі спѣркатѣ, къчѣ дѣ ракіѣлѣѣ зѣ гѣст маі плѣкѣт. Се фалсіфікѣ ракіѣл ши къ сѣпѣн, къ спѣрт, къ акрѣмѣ мѣнерале, ши ачеаста пентрѣѣ ачееа, пентрѣѣкъ дакъ есте ракіѣл аша днѣтѣнат, ел фаче маі тѣлѣтѣ спѣтѣѣ, ши вѣдѣвѣлор се паре, къткъ къ кът есте ракіѣл маі вѣн, къ атѣта треѣѣе съ факъ маі тѣлте тѣрѣцеле. — Шѣнѣ фалсіфікѣ ракіѣл къ волѣнѣзеле де пѣѣе (cocculi di levante — menispermum cocculus).

Днѣ зѣеле фабрѣче се днѣтревѣициѣ спре днѣвеніпареа ракіѣлѣ ши редете таѣнѣче, адекъ зѣнѣ лапѣдѣ днѣ времеа дестѣлѣреѣ днѣ кълдаре фѣі де тѣѣѣѣ (тѣтѣн), прѣн каре се дестѣлеазѣ ши прѣнчѣп днѣвѣтѣтор (днѣвеніѣнѣтор) пѣмѣт негоѣна, прѣн ачеаста фалсіфікациѣ се фаче ракіѣл, де ар фѣ кът де слаѣ, маі днѣвѣтѣтор; зѣнѣ пѣн днѣ къзѣне ши акрѣме де арсенік (шѣатра шоречелѣлѣѣ) ши атѣнчеа къпрѣнде днѣ сѣне ши ракіѣл арсенік. — Шѣнѣ днѣнѣтрѣ кърѣчѣѣтѣмарѣ фалсіфікеазѣ вѣнарсѣл къ неатрѣ акрѣ (тѣпѣѣ) пѣмаі пентрѣѣ зѣнѣ днѣнѣтѣстерѣѣѣѣ, кърѣора, адекъ ле плаче ракіѣл дѣлѣкѣѣ, чеѣѣва стрѣнѣгѣтор ши гѣдѣлѣтор ла лѣмѣѣ. Тоате ачестеа местекѣрѣі ажѣтѣ а тѣрѣі днѣсѣшѣрѣіле ракіѣлѣѣ, ка съ фіе маі сѣрпѣтѣтор де сѣпѣтѣте, ши съ скѣрте вѣаѣа къ

скъdereа пѣравѣрилор а тѣлтор миліоане де оамени!

Фѣръ пропѣс прин дитѣтпларе есте ракиѣл дитинат, пе кѣт ам възѣт маї сѣс, кѣ олеїѣл пѣтѣрос, че се кѣпринде дн орї че фелїѣ де ракиѣ, шї есте тн venin аде-вѣрат, каре де шї се кѣпринде дн ракиѣ дн кѣтѣдїмеа чеа маї мїкѣ, тотѣшї дѣрѣпѣпѣ негрешїт сѣпѣтатеа. Пентрѣ пѣгѣбиторѣл ачеста олеїѣ се кїамѣ дн West-India Рѣмѣл чел де тот проаспет Kill-devil (ѣчїгашѣл деаволѣлї) адекѣ вѣтѣра, каре ар оторѣ шї пе дракѣл дакѣ ар веао. „Аї пѣтеа отревї іадѣл кѣ ел,“ zik оамени, кѣнд веаѣ ракиѣ, каре аре тѣлт олеїѣ де ачеста, фѣръ а кѣцета ла дивенината лѣи патѣръ. — Фоарте дес есте ракиѣл маї вѣртос чел де прѣне дн Унгарїа, Славонїа, чел де череашѣ дн Елвѣдїа, мараскїно шї тоате лїкѣзереле, каре сѣпт продѣсе дн мїгдале амаре, дитинат кѣ ѣчїгаша акрїме вѣпѣтѣ. Афарѣ де ачестеа есте ракиѣл дн кѣ дитинат кѣ акрїме де аратѣ шї кѣ плѣтѣ, каре се топѣще сѣѣт destїларе дн казане, маї вѣртос дакѣ пѣ сѣпт дїнѣте де тот кѣрате. — Аѣ фост маре дн ребареа шї тѣлте дїспѣте, оаре пѣ аре ракиѣл де пїчїочї маї стрїкѣчїосе сѣѣстанѣе дн сїне, декѣт чел де вѣкате? Адевѣрѣл есте ачела, кѣткѣ атѣт дн пїчїочї, кѣт шї дн вѣкате се поате продѣче ракиѣ рѣѣ шї ракиѣ вѣл, шї кѣткѣ прин олеїѣл пѣтѣрос атѣт ракиѣл де пїчїочї, кѣт шї чел де вѣкате, шї орї каре амѣл се фаче фоарте дѣрѣнѣѣтор де сѣпѣтате, шї пентрѣ ачесе фабрїкандїї аѣ дн чепѣт дн фабрїчеле челе маї марї, маї вѣртос а Англїей, а кѣрѣдї кѣ тоатѣ скѣтпѣтатеа ракиѣл де ачеста олеїѣ деволеск.

Вїнарсѣл кѣрат, пе дитинат есте ачела, каре аре ѣртѣтоареле семне: 1. Дакѣ аре мїрос шї гѣст кѣ тотѣл кѣрат. Матерїїме іѣдї, каре сѣпт ракиѣлї аместекате, ле пот де лок деосевї ачейа, карї аѣ органе сїмѣвїме, дн сѣ маї априат се аратѣ ачестеа атѣнчеа, дакѣ пѣнем чева ракиѣ дн трѣп фїліцїан кѣрат, шї дн лѣсѣтн пе совѣ калдѣ а авѣрї, кѣчї дакѣ ва фї кѣрат, ел авѣреазѣ кѣ тотѣл, фѣръ сѣ ласе рѣмѣшїце іѣдї, греѣ мїросїтоаре; тнде дн протївѣ ачестеа аратѣ дитинареа ракиѣлї. 2. Дакѣ есте індїферент кѣтрѣ хѣртїа де реацендїе, адекѣ дакѣ хѣртїа ачеста (се капѣтѣ дн спедерїе) дн трѣпсѣл моїатѣ пѣшї скїмѣѣ фаца. 3. Дакѣ пѣ кѣпринде дн сїне сѣѣстанѣе металїче адекѣ плѣтѣ, аратѣ, арсенїк, каре се доведеск пе дрѣмѣл хемїк. 4. Дакѣ пѣ кѣпринде дн сїне олеїѣ пѣтѣрос, каре се кѣпоаще, дакѣ лѣсѣтн пѣдїнтел ракиѣл сѣ авѣрезе дн палтѣ, шї дакѣ пѣ ар рѣмѣнеа пїчї тн мїрос греѣ дн дѣрѣпт.

Черчетѣнд пѣтереа вїнарсѣлї дн прївїнда медїцїналѣ, авем маї дн тѣїѣ сѣ арѣтѣтн ефектѣл шї сїмѣтомеле дн венїпѣрїї лѣї. Ракиѣл гѣстат дн кѣтїме мїкѣ фѣптѣїеще о дн трѣжтѣчїїне сѣѣрѣтоаре дн сїмѣвїлїтате, дн алѣѣ енерѣїа сїстемей невроасе, маї вѣртос а неврїлор перїферїчї, де тнде се лѣѣеще ла сїмѣѣл де обѣще (креерї) шї анн фаче пе от маї сепїн, маї ка кѣраж, дї дн алѣѣ фантасїа, пѣтереа кѣцетѣтоаре шї тоате тревїле дн целегѣтоаре. Інїма шї пѣлсѣл пентрѣ дн влареа сѣпѣлѣї маї ренѣде, вате маї таре, ресѣфлареа есте маї деасѣ, кѣлдѣра маї таре. Дѣпѣ ачеста дн трѣжтаре саѣ вїоїчїїне се аратѣ дн чет тн стат де лѣп-

pezie, каре іаръші трече де лок, дакъ аѣ фост кѣтїмеа ракізлї вѣт мікѣ, кѣ кѣт љнѣсѣ есте маї маре кѣтїмеа ракізлї љн-тревзїндаг спре вѣтѣрѣ, кѣ атѣтѣ се а-ратѣ о љнтѣрѣтѣчїзне маї кѣмплїгѣ, љн сістема невроасѣ шї а сѣнцелї се фѣптѣ-еск грѣтѣдїрї де сѣнце љн кап шї љн пепг, де ачеаа фаца рошеце љнкїс, се љнфлѣ, скїптеїазе окїї, артерїїле тѣмпле-лор шї а гѣтѣлї бат маї таре, вїпеле гѣтѣлї се љнфлѣ, ініма се мїшкѣ маї таре шї пѣлсѣл есте маї віоїѣ, маї љн-кордат, капѣл есте зѣвзїпїт, саѣ де тот а-медїт, каре амецеалѣ атѣта се лѣцеце де мїптеа љнчеатѣ кѣ тотѣл а лѣкра, вор-ва есте гѣпгѣпїтоаре, шї вѣдївѣл каде а-кѣта љн зп летарг (сomp адѣпк), каре ласѣ дѣпѣ сіне о лѣпѣзїме маре, о зѣ-взїпїре де кап дѣрероасѣ шї алте асеме-пеа грѣтѣдїї. Дакъ љнѣсѣ грѣтѣдїреа де сѣнце љн кап ар фї маї маре, че маї кѣ сеатѣ се аратѣ ла ачеї оменї, карїї аѣ аплекаре спре аполексіе, атѣпчеа вшор ѣрмеазѣ ачеаста, саѣ паралїсе де креерї. Дакъ врѣзп от ар веа о кѣтїме маї маре де ракіѣ, атѣпчеа ѣрмеазѣ прїп адевѣрата љнвенїпаре моартеа, адекъ вѣдївѣл заче љн летарг, аре ресѣфлѣре хѣрѣкїтоаре, ініма љнчеатѣ а маї вате, фаца есте кам вѣпїтѣ саѣ скїпватѣ, пѣлїтѣ, лѣмїна окї-лї маї лѣрцїтѣ шї несїмїдївїл ш. а.

Ла ачеаста љнвенїпаре ар фї кѣра ѣр-тѣтоаре: Маї љнтѣїѣ есте де лїпсѣ а де-шерта стомахѣл прїп гѣделареа лїмво-рѣшїлї кѣ о папѣ моїатѣ љн олеїѣ саѣ зпг де лемп, саѣ кѣ децетѣл, шї апої де ар фї семне де тамѣла, адекъ фаца рошїе љнкїсѣ, вїпеле љнфлате, шї атѣпчеа тре-вѣе кїемат варїерѣл сѣ словоадѣ сѣнце,

љнтрѣачеа треvѣе пѣсе песте капѣл веа-тѣлї петече моїате љн апѣ рече, љн ка-ре пѣтем пѣне шї саре шї одет; пїчїоа-реле пѣсе љн апѣ калдѣ, ла пѣлпе шї вѣраце треvѣе пѣс хреап рас, шї лѣсат пѣ-пѣ че траце рошацѣ, тѣпеле шї пїчїоа-реле треvѣе фрекате кѣ зп петек де фла-пел, капѣл шї ценїталеле треvѣе стропїте дес кѣ апѣ рече. Дакъ аѣ ѣрмат дешер-тареа (vomїrea), атѣпчеа есте прїчїоасѣ кафеоа неагрѣ, леакѣрї амаре шї апа кѣ захар.

Сѣ черчетѣм акѣта ачеста рѣѣ маї апроапе шї маї кѣ сеатѣ љн прївїнда мо-ралѣ. Чел маї љнсемнат лѣкрѣ есте пе ачеаста лѣме, кѣмкѣ омѣл, пе каре черѣл лѣаѣ љнзестрат кѣ чел маї повїл дарѣ кѣ мїптеа, стѣ љн прївїнда кѣмпѣтѣрїї маї жос, декѣт орї че довїток шї љн лок де а љнтревзїнда ачеста череск дар спре а-флареа мїжлоачелор пентрѣ пѣстрареа шї лѣпїреа вїедїї сале, ел љл сѣпзїне пѣтѣ-рїї патїмїлор сале, шї прїп лїпса стѣпѣ-пїреї де сіне, се љнцїосеце сѣвт тоате вїетѣдїїле пѣтѣпѣтѣлї скѣртѣндзїпї аша шї вїаца. — љнтре тоате гѣстѣрїїле трѣ-пещї поате кѣ пѣ аре нїчї зна аша дѣ-рѣпѣлѣтоаре ѣрмѣрї пентрѣ ценѣл оме-песк, ка гѣстареа вѣтѣрелор спїртоасе, шї дїнтре ачестеа іарѣшї поате кѣ пѣаѣ љнпїдїт нїчї зна дїп лѣме атѣтеа пѣтерї спїрїтѣале, атѣтеа вѣкѣрїї де вїацѣ, сѣпѣ-тате шї оменїре, ка шї ракіл! Ачеста фок кѣргѣтор, ачеста деавол љнтѣрѣтѣ-тор, каре шїаѣ кѣцїгат атѣта пѣтере песте сімїзрїїле оменещї, кѣт ачеїа, карїї одатѣ саѣ dedat кѣ дѣпсѣл, пѣ се маїпот деспѣрцї де ел, де ар ведеа шї орї че кї-пѣрї де моарте љнаїптеа окїлор сѣї. љн-*)

сѣши попоареле сълватиче din Америка, каре пайнте нѣ кѣнощеа алтѣ вестѣрь, декѣт апа, ши де каре се пѣтеа пѣдеждѣи, кѣткѣ вор дѣкѣнѣцѣра кѣ грозѣвие ачестеа вестѣри де iad, арѣтарѣ Езропеанѣмор плекареа са пентрѣ ракѣѣ, ши нѣ ле пѣса аши скѣмѣва лѣвертатеа са кѣ дѣнѣсѣл. Нѣ есте маѣ тѣлт нѣчѣ зѣ зѣгѣѣ, пе лѣте лѣкѣйт, зѣнде съ нѣ се фѣ тѣрѣлт ачест венѣн, каре ши шиѣ лѣцѣ стѣпѣнѣреа са непрекѣрмат дела полѣл де nord, пѣлт ла чел де сѣд, дѣнтре челе сълватиче, ка ши дѣнтре челе чѣвѣлѣсате попоарѣ; дѣ четѣцѣ ка ши дѣнтре челе маѣ нѣчѣ сѣтѣѣ, дѣнтре статѣриме кѣлтѣвате, ка ши дѣнтре челе некѣлтѣвате дѣ фелѣзрѣте форме ши прегѣтѣрѣ. Маѣ вѣртос дѣсѣ се аратѣ а ракѣлѣѣ дѣрѣпѣнѣтоаре инѣлѣнѣцѣ асѣпра сѣпѣтѣцѣи ши вѣцѣцѣи, ка ши асѣпра партеѣ морале дѣнтре оаменѣи маѣ де жос, маѣ алес ла тѣнѣчѣторѣи кѣ тѣпеле, ла солдацѣи, корѣвѣерѣи, хатмалѣ ш. а.

Адевѣрат, кѣ нѣ се поате тѣгѣдѣи, кѣткѣ о фоарте амѣсѣратѣ гѣстаре де ракѣѣ кѣ тотѣл кѣрат ар фѣ пентрѣ тѣлѣцѣи оаменѣи пѣнѣмаѣ фѣрѣ зѣртѣрѣ стрѣкѣчѣоце, чѣ с'ар арѣта дѣкѣ ши фолосѣтоаре дѣнтелте стѣрѣ дѣнѣреѣцѣрале вѣцѣцѣи оменѣцѣи, ка зѣ мѣжлок дѣкѣлѣзитор де стомах ши таѣѣ, дѣпайтѣтор де дѣмѣлареа сѣнѣцелѣи, дѣлѣлѣцѣтор де пѣтереа тѣскѣларѣ (momentanѣ) ши алѣнѣгѣтор де дѣнтрѣстаре, маѣ вѣртос пентрѣ ачѣѣа, карѣи вѣцѣзеск сѣвт чер словод дѣ венѣнѣнте маѣ зѣноаре, пе кѣт сѣлт солдацѣи корѣвѣерѣи, карѣи лѣкѣрѣ дѣнтре апѣ ши маѣ кѣ сеамѣ зѣоанѣи, карѣи тѣрѣеск кѣ хрѣпа чѣа маѣ ordinare фѣрѣ нѣчѣ о адаогаре де аrome, сѣѣ де алте тѣпкѣрѣи дѣкѣлѣзѣтоаре ши кѣ апѣ стрѣкатѣ реа.

Пентрѣ оаменѣи, карѣи тѣрѣеск ла тѣрѣцѣнѣле лѣтеѣ пѣрѣреа дѣн фѣрѣгѣл чел маѣ крѣлѣчен, ши пентрѣ вѣтрѣнѣи сѣкѣцѣи се веде а сѣ фѣ фѣкѣт ракѣл зѣ мѣжлок де неапѣратѣ а вѣцѣцѣи тѣрѣвѣнѣцѣ. Де vom прѣвѣ дѣсѣ ракѣл ши din чѣеалмалѣт парте ши vom сокотѣи, кѣткѣ чѣа маѣ mare парте а оменѣреѣи нѣ се контепѣше пе лѣжѣгѣ о гѣстаре амѣсѣратѣ, кѣткѣ токма ачел ефект фѣкѣтор де вѣне, веселѣтор ши дѣнѣвѣитор, каре дѣ лѣнѣеѣѣ пѣсте тѣрѣнѣл ши сѣфметѣл оменѣеск, есте о дѣнтѣрѣжѣтѣчѣвие кѣ тѣлт маѣ момѣтоаре, декѣт съ і се поатѣ дѣнѣпротѣвѣи словода воѣнѣцѣ а зѣнѣи om маѣ пѣцѣн кѣлтѣват; де vom сокотѣи ла че десѣфѣнѣрѣи ши мѣшѣлѣи рѣнѣеѣѣ некѣтпѣтата лѣи гѣстаре, ши че ваѣете ши тѣкѣлѣнѣи аѣ адѣс ачѣаста вестѣрѣ пѣсте ѣенѣл оменѣеск, ши адѣче дѣкѣ дѣн тоате зѣмеле, атѣнѣчѣа тѣрѣвѣе съ вѣлѣстѣмѣт зѣоа, дѣн каре с'аѣ афлат ракѣл!! Апоѣ ши неапѣрата а ракѣлѣѣ тѣрѣвѣнѣцѣ есте дѣн тоате рѣлацѣиѣ пѣтмаѣ пѣрѣтѣ, кѣчѣи ши дѣн времѣле веѣѣ ераѣ останѣи ка ши асѣзѣи, корѣвѣерѣи, зѣоанѣи, меѣцѣерѣи, вѣзѣанѣи, ши тѣка ера тот ачѣеа, че есте ши асѣзѣи, — ши еѣ нѣ щѣаѣ нѣмѣк де ракѣѣ! —

(Ва зѣрма.)

ЛИТЕРАЦѢИ РОМѢНИ.

Зѣн литератор ал пострѣ а дѣнѣпѣрѣдѣит пе скрѣиторѣи ромѣнѣи дѣн треѣи, ши асѣтѣпѣндѣѣи кѣ чѣѣ че дѣ деспарт пѣрѣрѣѣле политѣче, ѣа пѣмѣт:

Regalistѣи,
Radicalѣи, ши
Juste-milieu.

Регалісті нѣмеще пе ачеіа, каріи дн скріеріле лор се цін де шкоала чеа веке ши дн лимбъ ши дн ортографіе ши дн пѣреріле лор, днтокмаі ка регалістіи чеі політїчі. Прекъм адекъ ачеіа се цін де прежѣдіііле вѣтрѣне, ши стѣрѣеск ка элементеле соціетѣіи съ нѣ се маі пѣіе ла локъл лор, асеменеа ши літераціи де шкоала веке претінд кѣм аѣ гѣсїт лимба асеменеа съ о лѣкрезе ши съ о ласе кѣ тоате элементеле еі дн аместїк.

Радїкалі нѣмеще пе ачеіа че воіеск съ факъ дн лимбъ о префачере ши кѣрѣдіре дн рѣдѣчїнъ, съ нѣ маі ласе нічі зн элемент стрѣїн ши парасїт; элементеле кѣрате ромѣне, днсоціндѣле кѣ алтеле тревѣїнчіоасе дн латїна, съ ле пѣіе ла локъл лор ши съ днтокмеаскъ зн вокабълар кѣрат ши омоѣен дн тоате пѣрділе сале.

Днтре чеі д'ѣнтѣїѣ ши чеі д'аї доїлеа се маі афлѣ зн фоарте mare нѣмѣр, де фелѣрїмі де пѣрерї, карїи спрїжїнѣ кѣ ворвеле одатѣ прїїміте ши кѣноскѣте дн лимбъ прїїн ѣсъл лор де атѣта време съ рѣмѣїе прїїміте ши консакрате, фїе славопе, фїе тѣрченїї, фїе орї кѣм вор фї, ши че пе ва маі тревѣї де ачі днпїнте дн арте ши цїїнѣе, съ лѣвѣм дн латїна. Пе ачеіа літераторѣл пострѣ дн нѣмеще justemїїеи, адекъ де мїжлок, нічі кѣ чеі д'ѣнтѣїѣ, нічі кѣ чеі д'а доїлеа, цїїндѣсе де ворѣа чеа ромѣнеаскѣ: нічі преа преа, нічі фоарте фоарте.

Пентрѣ регалісті пе карїи, пе лимба дѣмнеалор пої дн vom нѣмі знфел де край де товѣ дн кѣноцїїнѣе, адеіет тїѣа кѣчї е маі днпїндатѣ ши маі пїїнѣ кѣ вѣнт; ши пе карїи дн vom нѣмі днкѣ ши рѣціпїці, дн vom лѣса дн паче, кѣчї чеі маі

мѣлді аѣ репосат де вїї ши карїи маі тѣрїеск сѣнт дн преа пѣцїн нѣмѣр ши пот а се паче днтр'о веатїтѣдіне петѣрѣвратѣ дн благочестїїле, благородїїле ши господѣрїїле дѣмнеалор. Дѣмнеалор н'аѣ нічі о лѣптѣ.

Лѣпта есте днтре радїкалі ши днтре мїжлочїї. Радїкалі аѣ о цїнтѣ де а кѣрѣді лимба де тот элементѣ етероѣенѣ. Каре есте цїнта мїжлочїїлор? Де а лѣкра лимба днтокмаі ка зн арцїнтар че пѣне кѣтеѣа пѣрді де арцїнт ши кѣтеѣа алтеле де арапѣ. Че пробѣ ва еші? Еѣ нѣ цїїѣ, ши дѣмнеалор ѣнкѣ кѣз кѣ нѣ вор цїї апа кѣрат съ пе спѣїе, ка съ цїїм ши пої. Каре е арцїнтѣл ши каре е арапа дн лимбѣ? Чїне е ромѣн кѣрат кѣз кѣ нѣ ва пѣтеа нѣмі арапа элементѣл стрѣвѣн. Съ пѣшїм ѣлсѣ маі пїїнте. Че діалект съ кѣлтївѣм? Пе чел мѣнтеан, пе чел молдав, пе чел трансілѣан, пе чел вѣлѣѣеан, пе чел маѣедон, саѣ пе тоате ла зн лок? Ла знїї с'аѣ сѣїнцїт ворвеле днтр'зн кїп ши ла алцїї днтр'алѣл: ла знїї спре есемплѣ с'а леїїзіт ши есте кѣноскѣт а се зче: вѣрѣманш, ла алцїї дѣшман, ши ла алцїї немїк. Пе каре съ лѣвѣм? пентрѣкѣ кѣте треле сѣнт обїчївїте ши кѣноскѣте дн локѣрїле знде се ворвеск. Мѣнтеанѣл нѣ днцелеле чеѣа съ зїкѣ ѣашкѣ, кѣлѣѣ, хасап; молдовеанѣл іар нѣ днцелеле че есте, тѣрн, гѣде ши мѣчелар. Орашанїї кѣнд есте чеѣа спѣркат фїсїченѣе дн зїк спѣркат дела спѣрк ши кѣнд е спѣркат дн гѣндїрї асѣпра челор сѣїнте, дн зїк тот спѣркат; сѣнт ѣлсѣ сате ши дн Цара ромѣнѣ ши Трансілѣанїа, знде челѣї д'ал доїлеа дн зїк емпїѣ. Чеї дела мѣнте зїк арѣѣре, чеї дела ѣале зїк копачїѣ.

оръшеніи зик коафѣръ ші сътеніи кончіѣ ші prin зрмаре кончѣръ. **А**н веkite ce зичеа зъвоп ші акъна воал саѣ въл. Молдовеніи ші Бъковиненіи зик кълпъ, плагъ, ші пої вѣпъ, рапъ. Македоніи іар зик фѣліѣ, темелѣ, вълї, галѣпъ, лепъре, фарипъ . . . ші чеїмалці Ротъні: фѣїѣ, темелѣ, вълї, гѣпъ, іепъре, фѣпъ. . .

De vom адеце дела тоці че е взи, не апроиет де радикалі; де vom респекта фѣе-каре ворвеле обѣчѣвите **А**н діалектъл съѣ, атѣчї алтъ невоіе! не поменѣм къ се іаѣ ла лѣнтъ дреантъ тоате фелъріле де мѣжлочїи: зпѣл дѣ къ вапка ші алтъл къ тѣрпѣл, зпѣл къ кълпа ші алтъл къ вѣпа; зпїї плъгъеск ші алції рънеск, зпїї фак хъ-сънїе ші алції тѣчелѣ. Съ зичет акъм къ ачеастъ лѣнтъ пѣ се маї сѣжршаце ші фѣе-каре **А**шї пѣстреазъ ворвеле сале. Атѣчї съ лъсъм пе чеїмалці ла о парте ші съ венѣм ла пої чеї дѣн Цара ромъ-пеаскъ.

Мѣжлочїи зик къ еї аѣ **А**немерѣт маї вѣ-не кѣпѣл де а кълтѣва лѣмба ші къ ачест кѣп есте де а пѣстра ворвеле челе обѣчѣ-пѣите. Еѣ зпѣл де вре дѣбъзечї де ашї тѣ-вѣт ші аскѣлт ла дѣмпеалор, ші, **А**н лѣм-вацїѣл вѣсерѣческ **А**ї авз зикънд: тѣрѣре татълѣї **А**н лок де славъ татълѣї, вѣне кѣ-вѣптеазъ **А**н лок де благословеце, теолог **А**н лок де вогослов, гѣръ де азр **А**н лок де златавст, треїме **А**н лок де троїцъ, дрепт крѣдѣнчїос **А**н лок де православнѣк, вѣнекрѣдѣнчїос **А**н лок де влагочестѣв, кѣп-таре **А**н лок де пеаспъ, сѣръътоаре **А**н лок де празнѣк шчл. **А**н лѣмбацїѣл полѣ-тѣк іаръ:

Domnѣ

Ан лок де Господ

Administraцїе

Ан лок де Овлѣдѣре

Кѣртвѣтор

Ан лок де Исправнѣк

(маї тѣрзїѣ вор зиче ші адмѣнѣстратор)

Idem]

Ан лок де іпак

Дела

— от

Афаръ

— веzi

Рѣжнѣкъл Сѣрат

— Слам-Рѣ-

тнѣк

Окнеде тарї

— вел окне

Мареле ван

— вел ван

De взи пеам ш'апої

повѣл

— блатород-
нѣк

шї алте асемецеа прекъм сѣп, врат, зет,
каре с'аѣ проскрїе къ тотъл.

Ан лѣмбацїѣл фамѣлар іаръ:

вал

Ан лок де зѣфет

лѣмѣнацїе

— дѣвалта

сѣпъ

— чїоръѣ

Domnѣ

— жѣпън шї

воїер

Авз

катахрїсїе.

Афаръ де алтеле тѣлцїме къ сѣтеле
каре, атѣдїа логїотацїи мѣжлочїи лѣ аѣ скѣм-
ват дѣпъ капрїчїѣ фѣръ съ се цїе де ворва
дѣмпеалор ка съ пѣстрезе ворвеле обѣчѣ-
пѣите.

De vor маї трече алці дѣбъзечї де ашї
шї vom скѣмѣва тот аша, не vom поменї
тоці мѣжлочїи ла радїкалїстѣ, шї арцїнтъл
ва рѣтѣнеа кѣрат лѣтѣрїт де шапте орї,
шї лѣпташїи мѣжлочїи дѣн зїоа де асѣзї се
вор поменї **А**нвїншї де сїне.

De не vom **А**нгѣрна ла челе зїе, маї
ведет къ рѣцїнїстъл есте не сеама трежъ-
тълѣї, мѣжлочїстъл не сеама пресептълѣї,
шї радїкалїстъл лїтерар не сеама вїиторѣ-
лѣї лїтерар. **А**нсъ де кѣнд лѣмеа, нѣмълѣї
пѣ іа венѣт **А**н гѣнд съ скрїе не сеама
трежътълѣї, адекъ а репосацїлор; чї аѣ

скріє оаменії саѣ пентрѣ презент, саѣ пентрѣ вїитор, адекъ саѣ пе сеама контімпоранїлор саѣ пе сеама ҃рмашїлор. Міжлочїстѣл ҃ар фїїнд пентрѣ презент, презентѣл се цїїе кѣ пѣ есте декѣт о клїпѣ; кѣ тїм-пѣл пѣ стѣ шї презентѣл пѣ дѣїнеїде. Прїн ҃рмаре міжлочїстѣл пѣ се поате сокотї ҃н скоп, о цїпѣтѣ оаре-каре, чї ҃н мїжлок ҃н метод де а фї лїцелешї де контімпоранї, де чеї че се афлѣ де фацѣ кѣ пої, каре метод тревѣїе а л ҃нтревїїнда тоцї шї ҃н-сѣшї радїкалїї спре а пѣтеа прїнвепї ла радїкалїстѣ. Пентрѣ-кѣ де пѣ се ва сокотї асфел, атѣпчї ачест мїжлочїстѣ не дѣ дрепт аї зїче кѣ пѣ е нїчї лѣмїпѣ, нїчї лнтѣперек, нїчї адеѣѣр, нїчї мїнчїѣпѣ, нїчї вїне, нїчї рѣѣ.

Мїжлочїстѣл ҃ар атѣпчї се поате сокотї чеѣѣ, кѣнд се лнтревїїнцѣазѣ дрепт метод спре а фї лїцелешї ка сѣ адѣчет пе чїтїторї ла ҃н скоп оаре-каре. Есте спре есемплѣ ворѣѣ сѣ кѣвїптезе чїнеѣѣ о предїкѣ спре а лнтїнде моралѣл еѣанцелїк? тревѣе сѣ кѣвїптезе асфел, кѣм сѣ л лїцел-леагѣ крещїнїї дѣпѣ локѣл ҃нде се афлѣ: ѣѣ сѣ факѣ о кѣѣѣнтаре остѣшаскѣ? тревѣе сѣ ворѣеаскѣ асфел кѣм сѣ л лїцел-леагѣ останїї; ѣѣ сѣ скріе о газетѣ? тревѣе трепѣат сѣ адѣкѣ пе четїторїї сѣї дела челе кѣпоскѣте кѣтре челе некѣпоскѣте; ѣѣ ҃н поет сѣ плакѣ сѣтенїлор? скріе пентрѣ сат; ѣѣ сѣ плакѣ оранелор? скріе пентрѣ оран; ѣѣ сѣ плакѣ лїтерадїлор? скріе пе гѣстѣл дѣтнеалор; ѣѣ ҃н сѣ а скріе о фапѣтѣ де артѣ ка сѣ о ласе вїиторїнеї, а кѣрїа лїмѣѣ ѣѣ фї маї кѣлїтїѣѣт дѣкѣт а поастрѣ, че шї еѣ е маї кѣлїтїѣѣт дѣкѣт а мошїлор поцїрї? атѣпчї чеаркѣ; деокам-датѣ скріе нѣмаї пентрѣ сїне шї пентрѣ семенїї сѣї, шї цїпѣта лѣї е де а лѣса о

лїмѣѣ вїиторїнїї. Опера са, де ѣѣ фї ҃н кап д' оперѣ лї ѣѣ консакра терменїї шї фраселе че прїѣсек кѣтре радїкалїстѣ; шї тоате вор фї респектате лнтрѣнса, пѣпѣ шї мїчеле грешале; (зїк мїчї, пентрѣ-кѣ де вор фї преа марї шї мѣлте, атѣпчї фапта пѣ е ҃н кап д' оперѣ).

Din ачестеѣ ҃рмеазѣ а зїче: „Скрїцї, Домпїлор жѣрналїстї, ѣѣелїстї, романцїерї, поецї фѣцїтїѣї, скріцї ка чеї че аѣ лнѣѣцѣат карте шї шї ѣѣѣ асѣпрѣшї о поѣїмѣ лн-сѣрчїпаре: скріцї кѣм сѣ ѣѣ лїцеллеагѣ контімпоранїї, дака скріцї пентрѣ еї; цїпта ҃нсѣ сѣ ѣѣ фїе кѣтре радїкалїстѣ, кѣтре кѣлѣтра шї кѣрѣцїреѣ лїмѣеї; пѣ зїтацїї ҃нсѣ кѣ остепелеле дѣтнеѣѣвоастрѣ кѣ кѣт сѣпѣт де фолосїтоаре пентрѣ презент, кѣ атѣта сѣпѣт кам їнграте пентрѣ вїитор; кѣчї лїмѣѣ мїжлочїстѣлѣї че о лнтревїїнцѣцїї, лнкѣ пѣ е лїмѣѣ фїксатѣ шї хотѣрѣѣтѣ а вїиторѣлѣї. Кѣт пентрѣ чеї че трактѣ де-спре цїїнцѣ шї арте, ҃нде тот есте пѣѣѣ шї тот аре тревїїнцѣ де лнѣѣцѣѣтѣрѣ, радїкалїстѣл поате їнтра лн тоатѣ лнсемна-реѣ лѣї чеѣ ѣїне лнцеллеасѣ. Лн ѣремїле поастрѣ нїкѣрїї пѣ се поате лнтрѣѣѣче радїкалїстѣл маї ѣїне шї фѣрѣ грѣтате, ка лн шкоале, дака шкоалеле аѣ де цїпѣтѣ радїкалїстѣл.“

(Вор ҃рма.)

҃н продѣкт дїн лїтератѣра латїнѣ.

Libri symbolici

ECCLESIAE ORIENTALIS

Nunc primum in unum corpus collegit

Ern. Jul. Kimmel.

Ruthenus, theologus licentiatuus eamque in academia

Jenensi privat. Doc. Societatis latinae Jenensis socius ordinarius. Jenae, apud Carolum Hochhausenum 1843.

Дедикатъ коптелѣ Николае Александровичъ Протасовъ.

Ера де чеа маї неапъратъ трезвѣнцъ, ка съ се адѣне одатъ ла зп лок ши догмеле крѣдинѣ рѣсъритене аша прекъм о цѣн Мѣскаліи ши съ се факъ Европеї кѣпоскѣте дитр'о лимбъ маї възгѣтъ, ши де кѣтръ зп бърват де ачесаши крѣдинцъ. Ачеста фолосеце кѣар ши пентрѣ зпїї дѣн пої, карїї дѣн о преа гроасъ нецѣинцъ ам ажъне а нѣ маї ши деосивї дитре догме ши рѣтвал.

П О Е З И Е . *)

А теа вѣдъ трѣстъ о възъ къ се сѣжрѣнеце;
Атѣржчѣнїї, сѣспѣнѣрїї, дѣрерї че ам черкат,
Акѣм ле въз де парте, нѣмїк нѣ тѣ опреде,
С' ажън ла моартѣа ачеса, че тѣ'мї аї дѣсепнат.

Мортѣнтѣла 'мї е апроапе, дѣ въз къ се дескѣде;
Пе калеа дѣсѣ-а морцїї еѣ стаѣ ши тѣ гѣндеск.
Мѣ зѣт ла вр'о скѣпаре, дар поаптеа сѣ децинде,
Ши порїї десѣдеждїї зп фацъ 'мї сѣ 'нтѣанеск.

Атѣнчї ресѣвенїреа вѣне де тѣ извѣце,
Сѣспѣнѣла мї'л децеаптѣ ши нѣре дѣ задар,
Ши ферїчїреа 'мї крѣдъ, че 'нвечї тѣ амѣцеце,
О въз тот дѣнапте'мї, зѣмѣндѣ'мї кѣ апар.

А теа аскѣпсѣ таїпѣ тѣ 'нвечї нѣ веї афлао,
Брїма дѣ е фѣрѣ цїре, еѣ нѣ те лас сѣ пѣнцїї,
Ши гравнїка 'мї сѣжршїре, тѣ нѣ веї азѣо.
Декѣт ка орї че ворѣтъ, де каре нѣ тѣ атїнцї.

Іар дака трїста 'мї змѣрѣ ла тїне ва стрѣвате,
Сѣ'дїї снѣе, кѣ мортѣнтѣ'мї дѣме д'алтѣ амор,

Атѣнчї де вреї тѣ, дѣте, цѣрѣла 'мї сѣ'дїї арате,
Ши сѣспѣнѣнд не дѣнса, прекѣрмѣ ал меѣ дор.

Кѣ салчїа че пѣнѣце, ласѣ атѣнчї сѣ'дїї нѣче,
О лакрѣмѣ не крѣчеа, че дїе ам консѣнцїт.
Кѣ кандѣла 'мї чеа трїстѣ азѣжрле а та разѣ,
Прїн вечнїкѣла 'нтѣперек, че воїѣ фї рѣтѣчїт.

Те зїтѣ жос не нїатрѣ, чїтеце ал меѣ нѣте,
Дар прецѣнд кѣ мїлѣ дѣререа чѣ ам сїмцїт,
Гѣндѣце, кѣ ка змѣра перїѣс дѣн асѣ лѣте,
Ши респектеазѣ 'н тїне ал меѣ рече сѣжршїт.

Стропѣщѣ а теа цѣрѣнѣ кѣ лакрѣмїле тале,
Ши зп сѣспѣн тѣ ласѣ, сѣ'дїї скане овосїт.
Желеце кѣтѣ одатъ дѣ орї че лок де кале,
И' ачѣла че 'н вѣдѣгї, атѣта теа їзѣт.

Г. Б.
(дѣн Бѣжрѣщїї.)

Пентрѣ літераторї.

Нї се скрїе ши нѣкъ дѣла Бѣжрѣщїї дѣн 7. Февр., кѣ аколо дѣченѣ а се форма зп фелїѣ де соціетате літерарѣ, аї кѣреї тѣ-дѣларї пѣнѣ акѣта сѣнт: DD. Еліад, Кесар Болак, Александрескѣ, Дрїан, дої фрѣдї Бѣлчѣнцї, Евг. Предескѣ, маїор Тел, дої верї Голецїї, Воїнескѣ (каре?) Лавреанї, N. Бѣлѣшескѣ ш. а. Се спѣне кѣ артїколѣл „Лїтературїї Ромѣнїї“ (че ешї дѣ Кѣрїер ши астѣзї дѣ дѣченѣрѣм ши пої) ар фї зп резѣлтат ал дескѣрселор, десѣватерїлор ши — десѣтѣлор соціетѣдѣсї. Бѣжрѣщѣнїлор, сѣѣ маї вѣне Мѣнтенїлор! Адї дѣченѣт їарѣ? ши їарѣ? Фоарте вѣне. Дѣсѣ пентрѣ че нѣмаї атѣдїа? — Пѣнѣ акѣта лѣкрѣл Вострѣ літерар аѣ семѣнат фоарте мѣлт кѣ ал мѣнчїторїлор агрїкѣлторї дѣ тїмпѣрї плѣоїасе ши фѣртѣноасе. Еї вѣд черїѣл дѣсенїнѣндѣсе, алеаргѣ дѣ фѣга маре ла лѣкрѣл кѣмпѣлѣї, кѣнд деодатѣ зп нѣвор фатал їарѣ дѣтѣпекѣ орїзонѣл... Сѣ прївїгецї нѣмаї, ка фѣга сѣ нѣ фїе еарпа. — — Барїц.

*) Поезіа ачѣаста нї с'аѣ трїмїе де зп прїетїн ал Авѣторѣлїї. Ped.